

Nro. 6.

**A' FELS. CSÁSZÁRNAK ÉS AP. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.**

Indult Bétsből, Kedden Julius 21-ik napján
1807-ik éltendőben.

A' mi az idő járását itt Austriában illeti, erről csak azt irhatjuk röviden, hogy ez olyan megéd- dig, hogy minden meg van véle elégedve. Azt mondják az öreg emberek, hogy éppen ilyen idők jártak régen, mikor jó világ volt.

Ő Cs. K. Apostoli Felsége Gróf Lynar Mo- ritz ő fő méltóságát, maradékaival egyetemben Hortzei méltóságra emelni Kegyelmesen mélt- oztatott.

Hadi Tudósítások.

A' legközelebről érkezett Pétersburgi Ud-

vari Ujságban található hadi tudósítások, Junius 4-dikén végződnek, következőképpen éppen azon napig terjednek, a' midőn Jun. 5-kén azonujabb tsatázások elkezdődtek, a' mellyeknek a' mostani fegyvernyugvás leve a' következősek. Nem soká venni fogjuk tehát ezen nevetetes tsatáknak leírásokat az Orosz részről is. A' Friedlandi tsatát ugyan a' Frantzia közönséges levelek szerént már mi is kiadtuk részenként: hanem, hogy minden környülállásaival egyetemben egy helyen találtaffék leírva, itt következik mostanában egészszen, mint a' Monitör kihirdette, a' 79 Bülletinből: — „

„Wehlau Jun. 17-kén. A' Spandeni és Lommitteni tsaták, a' Guttstadti és Heilsbergi napok, nagyobb történeteknek valának előpostái. A' Fr. ármádia 12-ikben reggeli 4 órakor bément Heilsbergbe. A' Gen. Latour Dragonyos Osztálya, 's a' Gen. Dürosnel és Wattier könnyű lovas Osztályai az Alle jobb partján kergették az ellenséget Bartenstein felé, míg az alatt az ármádiának más részei abban foglalatoskodtak, hogy az ellenség útját Königsberg felé elvágják és magazinumait elfoglalják. A' Szerentse mind ezekben kedvező volt. A' Császár Jun. 12-kén reggel 5 órakor a' fő hadi szállással Pr. Eylau felé, a' Bergi Nagy Hertzeg pedig 13-ikban a' lovassággal Königsberg felé útnak indúltak. Az alatt olyan jelentés érkezett Gen. Latourtól, hogy az Oroszok nagy számú sebeseiket hátra hagyván, Bartensteinből Schippenbeil felé folytatják hátrálásukat. A' Császár ezen tudósításhoz képeest egyenesen Fried-

landnak vette útját, olyan rendelést adván a' Ber-
gi Nagy Hertzeg, 's Marschal Soult és Davoust ele-
ikbe, hogy ők az alatt tsak folytassák hadi mozgá-
saikat Königsberg felé. Maga a' Császár, a' Mar-
schal Ney, Lannes és Mortier, 's Gen. Victor tá-
boraikat 's a' testörző sereget vezérelte személye-
sen, és vitte Friedland ellen:—

„Junius 13-kán bérontott ugyan a' 9-ik Hu-
szár Regimentünk ezen városba, hanem abból,
3000 lovasokból álló ellenséges sereg által kiker-
gettetett. Junius 14-ikán által jött a' Friedlandi
hídon az ellenség, a' midőn az ágyuknak dörgé-
se már reggeli 3 órákor hallatni kezdett. Leg-
előbb is Lannes és Mortier keveredtek tsatába,
a' kik a' Gen. Grouchy Dragonyos és Nansouty
Vasas Ofztályaik általsegítették. Külömbkülömb
fordulások és ölfzfzetsapások után azt gondolván
az ellenség, hogy tsak valami 15 ezer emberből
álló Frantzia sereg által támodtatott volna meg,
folytatta harca felé való mozdulásait; hogy Kö-
nigsberghez juthasson, a' melly mozdulásai köz-
ben igen jó alkalmatosságok volt Vasasainknak és
Dragonyosainknak a' magok megkülömböztetésire.
Ágyut is vettek-el 4-gyet.

„Ezen időközben minden tsapatjaink megér-
keztek vala a' kirendeltetett helyekre. Az ütkö-
zet' lineájának jobb szárnyán M. Ney, a' közepén
M. Lannes, a' bal szárnyán M. Mortier állott,
etc. Az alatt az ellenség is hadi rendbe formál-
ta magát. Bal szárnyát Friedlandnak vetette; a' jobb
szárnyával másfél mértföldnyi hozzfzúságú lineát

„A' M. Ney seregének bal szárnya az alatt azon árokhöz jutott, a' mely Friedlandot körül veszi. Ezen árok megett állottak az ellenség' lovas és gyalog testőrző Regimentjei, a' mellyek innen nagy tüzzel kitsapván, megrettenés nélkül rá ütöttek a' M. Ney táborának ezen szárnyára, a' melly erre nézve ingadozni kezdett vala egy keveset: hanem a' Dűpont Ofztálya segítségére előnyomulván, az Orosz Császári Testőrző sereget megtámadá, vízfőzta verte, és irtoztató vérontást vitt benne véghez. Az ellenség' segítő csoportjai, a' mellyek a' tartaléktól és a' linea' közepéről megérkeztek, semmire sem mehettek seregeink ellen. Friedlandba bérontottak tsapatjaink. Az utzák holt testekkel fedeztetek-bé.

„Most már a' linea dereka is tsatába elegyedett a' M. Lannes vezérlése alatt. Az ellenség a' maga iparkodásait a' mi jobb szárnyunk ellen füstbe menni szemlélvén, lineánk közepén akart keresztül rontani: de a' mely által olyan módon fogadtatott, a' mint azt M. Lannestól és az allatta lévő Oudinot és Verdier Ofztályos Generálisoktól remélleni lehetett. Minden lovas és gyalog Orosz Ofztályoknak iparkodásaik füstbe mentek; semmi némü vitéz magokvisolete által meg nem gátolhatták seregeinknek előnyomásokat. Már csak meg sem támadhatták tsapatjainkat. Egész soraik ledültek bajonétjaink előtt. M. Mortier, a' ki lineánk bal szárnyának vezérlése közben a' hideg verőségnek és megrettenthetetlenségnek példáját mutatta, most már elő felé kezdett nyomulni, a' melyben a' Gen. Savary vezér-

lése alatt lévő gyalog testőrök által segítette. Ezen napon, lovasság, gyalogság, ártilléria, egy szóval minden megkülönböztette magát. Sem a' lovas sem a' gyalog testőr seregek nem mentek tűzbe, valamint szintén a' tartalék seregből sem két Osztályok. A' győzelem mingyár az első szempillantásban részünkön lenni mutatta magát. Lehetlen valamit irtóztatóbbat látni, mint ez a' tsatázó mező. —

„Minden nagyítás nélkül lehet az Oroszoknak csak a' holtakból álló veszteséket 15 vagy 18 ezer emberre tenni. A' Frantziák' résziről 5 száz ember esett-el, és 3 ezer sebesedett-meg. Mi 30 ágyut és nagy számú munitziós szekeret nyertünk prédába. Zászlót is vettünk-el néhányat. Az Orosz Generálisok között 25-tön estek-el, sebesedtek-meg, vagy fogattattak-el. Rettenetes sokat szenvedett az Orosz lovasság. A' Gen. Nansouty vezérlése alatt lévő Karabélyosok, Vasasok, valamint szintén a' Dragonyosoknak külömbkülömb Osztályaik is, megkülönböztették magokat. Gen. Grouchy a' linea bal szárnyán fontos szolgálatot tett a' lovasság által. Generális Drouet, Gen. Cohorn, Oberster Regnaud, Latouquiere, Lamotte, és Brigadéros Generális Brúnn, sebet kaptak. Hasonlóképpen Osztályos Generális Latour-Maubourg is, a' karján. Ártillerista Oberster Desfourneaux és az Oudinot Adjutánsa Hütén, elesetek. A' Császár Adjutánsai Mouton és Lacoste gyenge sebet kaptak. — *

„Az éjjelnek békövetkezése nem akadályoz-

tatott-meg az ellenségnek kergetésében, egész 11 óráig kergettük őtet. Az elfszakasztott ellenséges csoportok arra igyekeztek fordítani az éjtzakának hátramaradott részét, hogy az Alle tulsól partjára általverekedhessenek. Más nap regge sok helyeken találtunk ágyat és külömbkülömbféle szekereket, a' mellyeket az ellenség azon éjjel maga után a' folyóban hátra hagyni kényszerített vala. Az ellenséges ármádia ezen ütközetben erőss volt; derék és számos lovassága volt, és hátor vitézséggel verekedett. Junius 15-dikén, az alatt, míg az ellenség magát öfzfze szedni iparkodott, és útját az Alle jobb partján folytatta, a' Frantzia seregek is folytatták azon mozdulásukat, hogy őtet Königsbergtől elszorithassák. A' két ellenséges seregnek előlmenő tsapatjai egyfzermind érkeztek-meg Wehlauhoz, a' mely kised város az Alle és Pregel nevű vizeknak öfzfzefolyásoknál fekszik. A' Császár fő hadi szállása akkor Peterstwalde nevű kised faluban volt.

„Jun. 16-ikán nap feljöttével folytatta az ellenség a' maga hátrálását az Orosz Birodalom' határai felé. A' Császár reggeli 8 órakor hidat tsináltatott a' Pregel vizén, és seregeit a' mellett kiállittatta. Az ellenség az Alle mellett minden magazinumait a' vízbe hányta vagy felégette vala. Abból, a' mit nekünk hátra hagyott, meg lehet az ő véghetetlen vesztésit itélni. Minden helyeken magazinumokat állított volt fel, és visszamenetelekör mindenütt elégette. Tsakugyan még is többre telik 6 ezer mázsánál az a' gabona, a' mely Wehlauban kezünkre került.

„A' Friedlandi ütközet' kimenetelének hírére Königsberg is odahagyatott, és M. Soult Prufszianak ezen fő várossát elfoglalta, a' melyben mī véghetetlen gazdagságot, sok száz ezer mázsa gabonát, 's több mint 20 ezer sebes Orosz és Pruszszus katonát találtunk. Minden munitziók, a' mellyeket Anglia ide az Oroszoknak segedelmekre küldött vala, egyebek között 160 ezer fegyverek, prédánká lettek. Seregeink a' leg szebb vidékeken fekszenek itt. A' Pregel partjai gazdagok és termékenyek. A' Danczkai és Königsbergi magazinumok és börtök, nem soká minden féle eszközöket fognak élelmünkre és egészségünkre fenntartására szolgáltatni. A' határai egy ilyen tábori tudósításnak (Bülletinnek) keskenyebbek, hogy sem mind azoknak a' vitézeinknek neveik, a' kik magokat megkülömböztették, és egygyenygyen minden csapatjaink' tselekedeteinknek leírása, abba belé férhetnének. A' Generálstáb abban foglalatoskodik, hogy mindezeket a' tárgyakat érdemek szerént kidolgozza. —

„A' Neufchатели Hertzeg'sok rendbéli bizonyosságát mutatta a' Friedlandi verekedésben a' magabuzgóságának és hélátásának. Gyakorta a' hadakozóknak özfűzavarodott soraik között forogván, hasznos rendeléseket tett. Az ellenség Junius 5-dikén kezdette-el a' verekedést, 's a' veszteséget, a' mellyet 10 napok alatt szenvedett, lehet 60 ezer holtakra, elfogattakra, sebessékre, és olyan emberekre tenni, a' kik nem szolgálhatnak többet. Elvezette ártilleriájának egy részét, majd minden munitzióját, minden magazinumait, a'

mellyek 40 mértföldnyi földnél nagyobb helyen találtattak. Ritkán történt, hogy a' Frantzia seregek ilyen kevés veszteséssel ilyen nyertesek lettek volna.“

* * *

Berlinből Julius 3-kán. A' Tilsitből Jun. 26-ikán indult levelek szerént, az nap délelőtti 12-tüdfél órakor ismét a' Niemen közepén lévő sátor alá menvén Napoleon Császár, ott, ugyan akkor az Orosz Császárral egygyütt a' Pruszszus Király is megjelent. Ekkor két órát töltöttek a' három Hatalmasságok egygyütt, a' mely után Napoleon a' viz' bal partjára, az Orosz Császár és Pruszszus Király pedig annak másik partjára visszafiztértek. Estvéli 6 órakor általjött Sándor Császár a' viz' bal partjára, a' hol Napoleon várta és fogadta. Itt mind ketten lóra ülven, Tilsitbe a' fő utzán, a' Frantzia lovas és gyalog testörző seregeknek sorai között a' Napoleon Császár szállására lovagoltak, a' hol Konstantinus Nagy Hertzeg, és a' Bergi Nagy Hertzeg, ő Felségeikkel egygyütt ebédeltek. Ebéd után Napoleon Császárnál volt Pruszszus Marschal Kalkreuth audientzián, a' melly egy oráig tartott.

„Berlinből Julius' 4-dikén. Az itt lévő Cath. templomban nagy solennitással való Te Deum laudamus éneklést tartának tegnap a' fegyvernyugvásnak helyreállítására nézve, a' mellyen minden itt lévő Frantzia előljárók és idegen Követtségi személyek megjelentek. Az istentifztelet után lényes vendégség volt az itt lévő Kormányo-

zónál Gen. Klarkénél, a' mellyen hasonlóképpen a' Fr. Birodalommal szövetségben lévő minden Státusoknak itt lévő Követeik és minden Frantzia, polgári és katona főbb előljárók, megjelentek. A' Kormányozónak tettzése szerént: a' Császár, a' Császárné, a' Szövetséges Fejedelmek, 's ezeknek Feleségeik, boldogságokért; a' Heilsbergi és Friedlandi győzedelmekért, és a' kettős (t. i. az Orosz Császárral és Prufzszus Királlyal való) fegyvernyúgvásért; 's végezetre mind azoknak a' Fejedelmeknek boldogságokért, a' kik a' békességet kizánnyák, estek a' poharelközfönések. —

Tilsitből Junius 29-ikén. Tegnapelőtt (27-dikben) tüzeléssel való gyakorlást tartatott Napoleon Császár a' maga gyalog testörző seregével Sándor Császár előtt, a' mely után ismét egygyütt ebédelt a' két Császár. A' Prufzszus Király 28-ikban, Bessières, Duroc, Caulincourt és több más Frantzia fő Generálisok, és egy csoport lovasság által kísértetve; a' Napoleon Császár látogatására menvén, a' Császár lejött eleibe a' kapuhoz, és őt fogadta nagy tisztelettel. A' Király csak magános formaruhába volt öltözve. Délutánni 4 órakor vizsza adta a' Császár ezen látogatást a' Királynak, és kérvén, hogy üljön lóra, azután egygyütt az Orosz Császár' szállására lovagoltak, a' hol ő Császári Felségét is Konstantinus Nagy Hertzeggel egygyütt magokhoz vévén, minnyájan a' M. Davoust tábora' mustrájának szemlélésére mentek; a' mely után hasonlóképpen minnyájan, Napoleon által ebédre vezettettek. Ebéd után még valami egy fertály órát töltöttek egygyütt, a'

midőn Napoleon a' Felséges vendégeket a' ház' kapujáig lekisérvén, ezek szállásaikra mentek. Későbbre ismét Napoleon Császárhoz ment Sándor Császár Konstantinus Nagy Hertzeggel egyetemben, és egész estvéli 11-gyedfél óráig nálla maradt. Ugyantsak tegnap az Orosz fő vevér Báró Benningsen is-audientzián vala Napoleon Császárnál. Hertzeg Kurakin, a' ki a' Beneyenti Hertzeggel való alkudozásra kineveztetett, hasonlóképpen megérkezett Tilsitbe.

A' Királynak ide lett érkezésétől fogva, mind a' három Monarcha Tilsit városának külömbkülömb részeiben van szálláson, testörző seregével és fő hadi szállásával egyetemben.

Utolsó Jegyzések.

Tilsitből Jul. 1-ső napján. Valamint Hertzeg Kurakin az Orosz részről, ugy Gen. Kalkreuth a' Pruszszus részről folytatja a' békefféges alkudozásokat. Tegnap megvendégélvén a' Frantzia testörző sereg az Orosz és Pruszszus testörzőket, a' nagy vigasság közben egymás formaruhájába öltözködtek, és úgy jártak szélllyel, félig Frantzia, félig Orosz, félig Pruszszus ruhában az utzákon.

A' Pomerániai szélekről nevezetesen Demminből, ekképpen irtak Julius 2-ikán. A' Swéd Király tudtára adata ma az itt levő Frantzia Komendánsnak Gen. Grandjeannak, hogy a' fegyvernyugvás 10 nap múlva meg szünni, és az elenségeskedés elkezdődni fog. A' Frantzia Ge-

nerális megeszmérő irást adott és küldött vissza, affelől, hogy vette a' Király' jelentését.

Hollandia.

Hágában Jul. 2-dikán. A' Király olyan rendelést adatott ki, hogy az egész országban szoros-
san számláltassanak fel a' lakosok, és mindenek-
nek esztendejek, rangjok, hivataljok, életek mod-
ja, házas vagy nőtelen állapotjuk, irattassanak
laistromba, a' melyben az is jegyeztessék fel,
hogy kinek van tulajdon háza, ki lakik béres
szálláson. etc. A' marha, ló, jüh, sertés, borjú, etc.
hasonlóképpen laistromba vétetnek. Azt mondják,
hogy itt ezen laistromok fognak jövendőben az
adófizetés sinormértékéül szolgálni.

Magyar Ország.

Bodrogh Keresztúrból, Sz. Jakab ha-
vának 4-ik napján. Szent Iván Hava 21-ik napján,
a' midőn az itten körül belől quartélyozó Gróff
Ferencz Hohenzoller Generális Vasas Regementye
a' Felsőség parantsolattyára quartély változtató
Mars úttára tökéletesen ki készült volna; az elő-
re tett rendelés szerint a' Regement minden Ofz-
tályainak Bodrogh Keresztúr és Zombor közt lett
öszve jövetelek alkalmatosságával: Minémű kü-
lönös solemnitás tartatott légyen; nem álhattam
hogy arról valamely rövid, de tsak ugyan kör-
nyülállásos tudósítást ne tégyek a' Magyar Kurir
által a' Magyar Publicumnak.

Ugyan is ekkor ezen Regementnek az utól-
sőbb háborúban elvesztett zászlóinak helyekbe,

más két újj záflók szenteltettek - fel, mellyeket Felséges Urunk Bétsből ezen Regimentnek Kegyelmesen küldeni méltoztatott,

Bámulásra méltó vólt ezen solennitás, mely fzerint az egész Regiment 's annak Stabális és fő tisztjei, és a' Vidékről számosan öszve gyülekezett Uraságok jelenlétekben, Isteni Tisztele re rendeltetett, Oltári készületekkel ékesített Tábori Sátor vonatott, melyben a' Izokott rendtartás szerint mig az Isteni Tisztelet tartatott, a' Sátor a' Stabális és Fő Tiszt Uraktól leg közelébről környül vétetve volt, és az egész Regiment, az ilyen solemnitáshoz meg kívántató leg szebb rendben álván első Eskadronos Kapitány Meller kommandirozása alatt hét izben minden jel adásra a' leg nagyobb regularitással az egész regiment folyó tüzet adott, de kiváltképpen az Oberster Ofztálya jeles példáját adta a' helyes tüzelésnek.

A' solennitás kezdete vólt reggeli hat órákor és tartott reggeli tíz óráig, a' minden ofztáron azon helyből, minden Ofztályok a' magok Marsúttjokat a' már ki rendelt quártély helyek felé rendesen folytatták, a' kiknek is tisztességes magok viseletele emberiségek és barátsággi fzeretek által, mellyet egész közöttünk lett tartozkodások alatt gyakorolni meg nem szüntek, annyira le vóltunk hozzájuk kötelezve; hogy valóban fájdalommal esett kebelünkéből lett ki botsáttatások.

Nállunk hála légyen az Istennek a' hofzfaszárasság után tartós esőzések vagynak, tsak hogy

a' Tavaszi veteményre későn, de a' szőlő termő hegyekre éppen alkalmas időben a' virágzás után. Vagyon is reménységünk, hogy azon fogyatkozás mellyett aprólékos veteményeinkben szenyvedünk, ha szőlő hegyeinek termései tökéletességre mehetnek, kettősön ki fog pótolhatni.

J e l e n t é s.

A' Lovak körül való Tudományoknak és Gyakorlásoknak megtanulására való Intézetről.

A' Készthelyi Georgikon, vagy Gazdaságbéli Oskola azon kiterjedésre lépven, hogy a' mellett a' Ló-tenyésztés, 's Lovakkal való bánás, és Lovaglás körül való Tudomány is tanittatik, 's ezen tárgyban is Theoretico Practicus Cursus, mely két esztendőre határozott, valamint a' többi Oskolák November hónapnak elein kezdődik; a' végre hasonlóképpen Stipendiumok felállítván, esztendőnként egy Ifju fel fog fogadtatni. A' kik tehát Lovász, és Ménes mesteri szolgálatra készülni, és utóbb abba lépni szándékoznak, azoknak, ha alkalmasoknak találatnak, 's utóbb is magokat jól viselik, az Első Esztendőben Koszt, Szállás, és Ruházat ígértetik, a' Második Esztendőre pedig azon kívül valamelly pénzbeli segítség is. A' két esztendőbeli Cursust elvégezvén, tehetségek, és iparkodások szerent idegen, hiresebb Lovász - Mesterekhez fognak küldtetni, hogy magokat a' Lovász, és Ménes mesterség körül jobban tökéletesítvén, szolgálathoz is bé - léphessenek. Azon Ifjakban, kik ezen ajánlásban részesülni akarnak, meg - kívántatik, hogy

- 1) Leg alább is 15. esztendősek legyenek.
- 2) Ép, és egészséges Testtel birjanak.
- 3) Magyarúl, és Németül beszélni, olvasni, és írni tudjanak; erre nézve annál kedvesebbek lesznek, ha a' négy alsóbb Gymnasiumbéli Oskolákat elvégezték, kivált ha az azokban tett Előmenetelekről, vagy Eminenségről, vagy legalább első Classishéli nyert Bizonyság leveleket, mutathatnak.

A' kiknek tehát e' szertint kedvek leendő, magokat vagy személyesen, vagy leveleik által hiteles bizonyságok mellett a' Georgikon Elöl-járóinál, vagy az itteni Gazdaságbéli Directionál a' következő September hónap végéig bé jelentésék.

Egyfzersmind ez által a' Tifzt Uraságoknak jelentetik, hogy ha ezen Oskolába az említett tárgyban nevendékeket taníttatni kívánnának, azokat magok költségén a' végett ide küldhetik; valamint a' Georgikonbéli Gazdaságot tanuló Fő Practikánsoknak is teendő Jelentések után meg fog engedtetni, hogy az egyébbi Institutumbéli Letzkék mellett a' Lovak' tenyésztését, 's tanítását, és a' Lovaglás mesterségét tárgyazó Theoreticus Cursust is hasznokra fordithassák. — Mellynek a' Tanításbéli Rendje két esztendőre felosztva a' közetkezendő;

Első Esztendőben.

Első Examenre:

A' Lónak külső formájáról való Tudomány, a' Lovak' gondviseléséről, zablázásáról, és nyer-

geléséről; az Istállóbeli Rendtartás, és Ménesbéli Instructio.

Második Examenre.

Az Istállóbeli Rendtartás, és az Istállóbeli számadásoknak vezetése, a' Lovagló Tudomány, a' Szekeres Lovaknak, Hámok, szerszámok, és a' szekerek, 's azokkal bánó Mester-embereknek meg-esmérése.

Harmadik Examenre.

A' Lovagló Tudománynak folytatása, a' lovak' tanításának Tudománya, a' Lovak Természeti Historiája, és Physiologiája.

Második Esztendőben.

Első Examenre:

A' Lovagló Tudománynak Repetitiója, a' Lovak' Anatomiája, az Anglizirozás, és kurtirozás Theoriája, és Praxisa.

Második Examenre:

A' Lovak Tanítása Tudományának Repetitiója; a' Lovak betegségeinek, és Orvoslásának Tudománya, az Orvosló szereknek meg-esmérésevel (Pathologia, et Therapia cum Materia Medica)

Harmadik Examenre:

A' Pathologia, és Therapiának folytatása, a' Lovak körmei esmérése, és a' Patkolásról. Költ. Kézthelyen, Szent Iván Havának 30-kán 1807.